

ŚLADAMI KULTURY BENEYDKTYŃSKIEJ

Związek Gmin Gór Świętokrzyskich wszedł w fazę realizacji ważnego dla turystyki i kulturotwórczego dla obszaru Gór Świętokrzyskich projektu, mającego na celu stworzenie szlaku turystycznego, pod nazwą Śladami kultury benedyktyńskiej. **Projekt „Śladami kultury benedyktyńskiej” jest współfinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020 w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.**

Jego celem jest stworzenie kompleksowego produktu turystycznego, opartego na autentycznym dziedzictwie regionu. Szlak ma być atrakcyjny dla turysty, zarówno pod względem prezentowanych treści, jak i odwiedzanych miejsc. Projektem objętych zostało pięć gmin – **Bodzentyn, Bieliny, Pawłów, Łagów i Nowa Słupia** – które mają związki z pobenedyktyńską tradycją. Historia, tradycja, kultura i wpływ zakonu przez lata osadzonego na Świętym Krzyżu, ma być główną osią szlaku. Bezpośrednie działania inwestycyjne obejmą cztery gminy.

Benedyktyni to najstarszy katolicki zakon mniszy założony w VI wieku przez Świętego Benedykta z Nursji. Praca benedyktynów z miejscową ludnością, ich praca na rzecz Świętego Krzyża jako miejsca kultu, ukształtowała przez wieki tożsamość tego obszaru i wpłynęła na jej obecny kształt. Benedyktyni przyczynili się do rozwoju rolnictwa, rzemiosła artystycznego, szpitali. Stanowili elitę umysłową Europy. Wokół tego dziedzictwa zostaną stworzone spójne elementy szlaku łączące historię z nowoczesną prezentacją dla wymagającego odbiorcy. Wspólny szlak turystyczny prezentować będzie wpływ benedyktynów na rozwój całego regionu.

Ponadto każda z wymienionych gmin wniesie do tego przedsięwzięcia unikalne dziedzictwo kulturowe wynikające z jej położenia, osadzonych tam zabytków. Każda opowiadać będzie swoją wyjątkową historię włączoną jednak do głównego nurtu stworzonego wokół szlaku.

Bodzentyn

Do najcenniejszych zabytków miasta i gminy należą ruiny bodzentyńskiego zamku. Wybudowany w XIV wieku, był później wielokrotnie rozbudowywany. Gościł w swych progach, w latach świetności – króla, biskupów, możnowładców czy mnichów. Stanowił letnią rezydencję biskupa krakowskiego, który często spędzał tu wiosnę i lato, korzystając z lasów obfitujących w zwierzynę i uroków tego miejsca.

Projektem objęta została rewitalizacja Wzgórza Zamkowego wraz z ruinami dawnego Pałacu Biskupów Krakowskich. W wyniku przeprowadzonych prac w części południowo – zachodniej powstanie przestrzeń wystawiennicza i edukacyjna, z zadaniem, zagospodarowaniem wnętrza, komunikacją pomiędzy piętrami. Założono także, że w tej części wzmocnione zostaną mury zamku, a ubytki uzupełnione. Jednak kluczowym rozwiązaniem dla tego obiektu będzie stworzenie wystawy udostępnionej dla zwiedzających. Za sprawą artefaktów historycznych i multimediiów (uwzględniając urządzenia do rozszerzonej rzeczywistości) ukazane zostaną tu między innymi: powiązania Bodzentyna z zakonem, a także zaprezentowana historia Pałacu, jego mieszkańcy i goście. Turyści będą mogli uzyskać informacje o architekturze, kolejnych przebudowach biskupiej siedziby, a także prześledzić wizualizację zachodzących zmian architektonicznych.

Bieliny

Położone są najbliżej serca Gór Świętokrzyskich, czyli niegdysiejszego Opactwa Benedyktynskiego na Świętym Krzyżu. Bliskość ta znacząco oddziaływała na mieszkańców tych terenów. Projekt umożliwi utworzenie kolejnych stanowisk rzemieślniczych w istniejącej już Osadzie Średniowiecznej u podnóża Gór Świętokrzyskich. Turyści będą mogli dowiedzieć się czym zajmowali się mieszkańcy pobliskich wsi w czasach świetności zakonu. Jak mnisi z pobliskiej świętej góry inspirowali do rozwoju okoliczną ludność. Będzie tu miejsce między innymi na leśną hutę szkła, która dała nazwę jednej z podlęśogórskich miejscowości. To właśnie w takiej hucie, wykorzystując lokalne zasoby piasku kwarcowego, produkowane były naczynia apteczne. Benedyktyni słynęli z tworzenia medykamentów, do dziś jest znana (a jej przepis opatentowany) benedyktynska nalewka z 40 ziół. Wyprodukowane mikstury przechowywano i transportowano do potrzebujących właśnie w naczyniach produkowanych w leśnej hucie.

Odtworzone zostaną historyczne wzory takich wyrobów.

Ponadto zrekonstruowana zostanie zagroda grotnika, a w niej stanowisko do wytwarzania grotów i włóczni. Odwiedzający będą mogli zajrzeć także do łaźiebniaka, który w średniowieczu prowadził publiczną łaźnię i wykonywał przeróżne zabiegi higieniczne. Nowa będzie także zagroda piekarza. W średniowieczu zawód ten zajmował bardzo ważną pozycję.

Pawłów

Autentyczne dziedzictwo benedyktynów. W Starym Bostowie być może, jeszcze w średniowieczu, wraz z utworzeniem parafii i wybudowaniem kościoła w Pawłowie, benedyktyni założyli szkołę parafialną. Zgodnie ze swoim zakonnym zawołaniem **Ora et Labora – módl się i pracuj** mieli w zwyczaju zakładać i prowadzić szkoły, w ten sposób przyczyniając się do rozwoju kultury i nauki w miejscach w których żyli. W prowadzonych przez mnichów szkołach, bibliotekach i skryptoriach systematycznie wykonywali pracę na rzecz piśmiennictwa, kultury, rozwoju szkolnictwa. W założeniu projektu jest utworzenie **Regionalnego Ośrodka Dokumentacji Historii** w dawnej szkole w Starym Bostowie oraz w Gminnym Ośrodku Kultury w Pawłowie. To tu będą gromadzone pamiątki związane z działalnością zakonu, kopie materiałów historycznych, informacje na temat jego historii. W Regionalnym Ośrodku Dokumentacji Historii prowadzone będą zajęcia nawiązujące do pracy zakonników na Świętym Krzyżu, którzy w tamtejszym skryptorium pieczołowicie i często przez wiele godzin, dni, tygodni, przepisywali księgi. Aby nawiązać do tych zadań w starej szkole odbywać się będą zajęcia z podstaw produkcji papieru czerpanego, kaligrafii i iluminacji. Ośrodek wyposażony zostanie w multimedia, które pozwolą odtworzyć dawne sale szkolne, pomieszczenia słynnej biblioteki benedyktyńskiej czy skryptorium.

Łagów

Benedyktyni znani byli ze swej miłości do uprawy zielników i ogrodów, w przyklasztornych *oazach zieleni* uprawiali warzywa, zioła, owoce. Produkowali na bazie własnych zbiorów mieszanki ziołowe, likiery. To oni są autorami, produkowanych nawet do dziś (Francja) skutecznych w działaniu, mieszanek ziołowych. W odniesieniu do tych tradycji powstanie w Łagowie **Galeria Produktów Lokalnych**. Będzie tu promowane dziedzictwo kulinarne regionu, ziołolecznictwo. W przygotowanej na potrzeby szlaku galerii znajdą się potrawy i produkty regionalne, a także udostępnione zostaną przepisy z których będą mogli skorzystać zwiedzający.

W średniowieczu Łągów słynął także z wydobycia i obróbki kamienia. Dzięki projektowi przygotowane zostaną stanowiska średniowiecznych rzemieślników zajmujących się obróbką. Powstanie *osada kamieniarzy*. Łagowski kamień wykorzystywany był przy wznoszeniu średniowiecznych miast i osad. Wydobywano i przetwarzano na tym obszarze glinki ceramiczne. Istniały tu również miejsca gdzie pozyskiwano rudy ołowiu. Obiekty, które powstaną w osadzie, będą miały charakter kamienno-murowany. Zrekonstruowane i pokazane zostaną podstawowe narzędzia, aby zobrazować pracę kamieniarzy w czasach rozkwitu opactwa na Świętym Krzyżu. Turyści zobaczą narzędzia jakimi posługiwali się rzemieślnicy, zrekonstruowany zostanie ziemny piec do wypalania.

Najbliższe działanie prowadzące do realizacji projektu to przygotowanie Programu Funkcjonalno – Użytkowego. Kolejne działania przygotowywane będą zgodnie z harmonogramem projektu.

Projekt „Śladami kultury benedyktyńskiej” jest współfinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020 w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.